

Prof.dr hab. Jan Monkiewicz
Wydział Zarządzania
Politechnika Warszawska

Recenzja naukowa

Rozprawy doktorskiej mgr Erniego Greszty „Captive as insurance formula for risk management in operations of a company”,Warsaw 2022,zgłoszonej do postępowania o nadanie stopnia doktora,prowadzonym w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie

1.Podstawa formalna wykonania recenzji

Podstawę wykonania recenzji stanowi umowa o dzieło zawarta w dniu 09.02.2023

z Prof.dr hab.Bogumiłem Kamińskim,Przewodniczącym Rady Naukowej dyscypliny ekonomia i finanse w SGH.

Przedmiotem recenzji jest dokonanie oceny rozprawy,wynikającej z przepisów prawa,czy przedłożona dysertacja spełnia wymogi ustawowe,a więc czy stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz czy wskazuje na wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie a także na jego umiejętności do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Przedmiotem rozprawy doktorskiej winno być zgodnie z obowiązującym prawem oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne.

2.Charakterystyka przedmiotu rozprawy

Przedmiotem rozprawy jest zagadnienie wykorzystania w praktyce zarządzania ryzykiem przedsiębiorstwa samoubezpieczeniowej formuły postępowania w postaci instytucji captiv'u.Instytucje te rozwinęły się szeroko od drugiej połowy XX wieku,z obecnie szacowana liczbą działających podmiotów w świecie na około 7000.Oznacza to,że ich populacja nie ustępuje istotnie populacji zwykłych/komercyjnych/przedsiębiorstw ubezpieczeniowych oraz towarzystw ubezpieczeń wzajemnych. Co ciekawe podmioty te są rozmieszczone w stosunkowo niewielkiej liczbie domicyliów,z dominacją Stanów Zjednoczonych oraz Bermudów i Wysp Kajmańskich.Brak jest przekonujących badań co do przyczyn takiej koncentracji,autor rozprawy także pomija tę kwestię,wszakże może to wskazywać na międzynarodowy aspekt prowadzonych przez nich operacji.

Warto zauważyć, że rozpatrywana tematyka nie cieszy się szczególnym zainteresowaniem badaczy akademickich, brakuje zarówno analiz teoretycznych jak i studiów empirycznych. Niewielka jest także liczba dostępnych opracowań naukowych. Przeważająca część opracowań pochodzi z wyspecjalizowanych firm brokerskich oraz konsultacyjnych.

Dynamiczny rozwój operacji keptywów w ostatnich kilkunastu latach, szczególnie obsługujących dojrzałe rynki w zakresie zarządzania ryzykiem przedsiębiorstw, może świadczyć o tym, że wnoszą one w tym względzie pewne nowe jakości. Traktowanie zarządzania ryzykiem przez te podmioty jako przedsiębiorstwa zależne czy wewnętrzne musi w pewien sposób różnić się od tego co stanowi istotny wyróżnik ubezpieczeniowych przedsiębiorstw komercyjnych. Dotyczy to, najkrócej mówiąc, przede wszystkim lepszego rozumienia ryzyka będącego przedmiotem ochrony oraz odmiennej strategii jego neutralizacji a także finansowania.

3. Cele, metody, tezy i hipotezy

Autor formułuje sześć głównych zagadnień badawczych, które określają cele rozprawy:

- wyjaśnienie na czym polega specyfika zarządzania ryzykiem przez captive
- jak różni się ona od alternatywnych sposobów zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie
- określenie roli i miejsca captive w systemie ubezpieczeń
- oszacowanie efektywności i skuteczności captive jako formuły zarządzania ryzykiem przez właściciela captive
- analiza captive jako narzędzia rozwiązania braku właściwej oferty komercyjnej ubezpieczeń
- przedstawienie korzyści, które mogą prowadzić do utworzenia captive i jego wykorzystania do zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie.

Są one sformułowane bardzo szeroko i ambitnie. Uzupełnia je wiele dalszych pytań szczegółowych, zawartych we wprowadzeniu.

Jako główną tezę rozprawy Autor przyjmuje, że captive może być właściwą formułą zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie. Tezę tę weryfikuje szereg hipotez, sformułowanych w postaci pytań badawczych:

- czy captive może być właściwą formułą ubezpieczenia dla ryzyk specyficznych jego właściciela
- czy captive może być właściwą formułą dla strategii biznesowej swego właściciela

-czy captive może dostarczyć know-how pozwalającego na ograniczenie strat swego właściciela w wyniku materializacji ryzyka

-czy captive może być właściwym narzędziem do wspierania zarządzania finansami swego właściciela

-czy captive może być właściwą formułą kontaktu z rynkiem ubezpieczeniowym

Na wszystkie te pytania udziela odpowiedzi pozytywnej w przedłożonej rozprawie,przeprowadzając wolowątkową i rozbudowaną analizę.

Weryfikacja postawionej tezy oraz sformułowanych hipotez prowadzona jest w oparciu o badania porównawcze podmiotów działających w postaci komercyjnych zakładów ubezpieczeń oraz podmiotów działających w formule captive.Podstawę analizy stanowią studia literaturowe, a także wyniki dostępnych badań ankietowych oraz wywiadów z uczestnikami rynku.

4.Ocena merytoryczna rozprawy

Praca jest dziełem obszernym.Liczy łącznie 271 stron, w tym 11 stron zawiera słowniczek stosowanych terminów oraz 12 stron spis literatury.Dodatkowo 8 stron zajmuje wykaz używanych akronimów.

Całość dzieła podzielona jest na 7 rozdziałów,ulożonych w logicznej sekwencji,choć niekiedy układ mógłby być odmienny od zastosowanego.Poprzedzone są one obszernym wstępem zawierającym omówienie tematyki, tezy, hipotez a także związanych z nimi pytań kontekstowych oraz metody badań i wykorzystanych źródeł danych.

Pierwsze trzy rozdziały dostarczają bazy teoretycznej rozprawy.Rozdział 1 przedstawia zagadnienie captive w doktrynie ubezpieczeniowej.Szczególnie wiele miejsca poświęcone jest kwestiom captive w świetle teorii ryzyka,rodzajom captive na tle klasyfikacji ryzyka ubezpieczeniowego oraz zagadnieniom projektowania i tworzenia captive,w tym kwestiom użycia captive managers.

Rozdział 2 poświęcony jest sposobom zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym w działalności przedsiębiorstw.Autor omawia w nim m.in.zagadnienie apetytu na ryzyko w kontekście tolerancji i ignorowania ryzyka a także stopnie zarządzania ryzykiem.

Rozdział 3 z kolei adresuje kwestie ubezpieczeniowych oraz pozaubebezpieczeniowych metod zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie.Autor dokonuje w nim syntetycznego omówienia różnych metod zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie;transferu ryzyka do komercyjnego zakładu ubezpieczeń,zastosowanie samoubezpieczenia oraz transferu pozaubebezpieczeniowego,zastosowanie captive oraz pozaubebezpieczeniowe metody transferu ryzyka.Szczególnie obszernie potraktowane jest zastosowanie captive.

W oparciu o dokonane ustalenia następne rozdziały są poświęcone praktycznym aspektom stosowania keptywów. Rozdział 4 jest centralnym z punktu widzenia prowadzonej dyskusji. Omawia on zagadnienie użycia captive jako formuły ubezpieczeniowej w przedsiębiorstwie. Szczególnie interesującym jest dyskusja o zaletach captive i kryteriach decyzji o jego utworzeniu. Autor podkreśla, że captive może być najlepszym rozwiązaniem zwłaszcza dla ryzyk, które nie są powszechnie akceptowane na komercyjnym rynku ubezpieczeniowym, oraz wtedy kiedy może on wspomagać strategie biznesowe rozwoju właściciela.

Rozdział 5 poświęcony został w całości captive jako formule zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie. Szczególnie interesujące są rozważania odnoszące się do ich wykorzystania w wybranych sytuacjach: finansowania ryzyk zdrowotnych pracowników przedsiębiorstw, zarządzania rezerwami oraz finansami, i wreszcie, ich użycie w międzynarodowych programach ubezpieczeniowych.

Podobny charakter nosi rozdział 6, gdzie Autor omawia ich zróżnicowanie w zależności od ubezpieczanych ryzyk, przyjętych strategii biznesowych oraz sposobów zarządzania ryzykiem. Autor zwraca uwagę na bogatą paletę występujących typów captiwów, co ma istotny wpływ na modele ich funkcjonowania. Podkreśla także występujące zróżnicowanie ich strategii rozwojowych. Interesujące są także rozważania odnoszące się do ułomnego zarządzania captive'ami.

Rozdział 7 jest de facto rozdziałem wnioskowym. Poświęcony on jest prezentacji głównych wniosków sformułowanych w dysertacji. Autor podkreśla w nim, że captive trafniej od innych oferentów identyfikują zagrożenia oraz szacują ich skutki dla przedsiębiorstw a także łatwiej wprowadzają do programu ubezpieczeń zestawy działań prewencyjnych. Z tego też względu płynie rekomendacja Autora do stosowania przez przedsiębiorstwa formuły captive do zarządzania swoim ryzykiem w możliwie największym stopniu. Oczywiście należy przy tym pamiętać o wielu ograniczeniach stosowania captive, o których Autor mówi w wielu miejscach rozprawy, a zwłaszcza w rozdziale czwartym i piątym.

5. Ocena formalna rozprawy

Praca jest napisana przyjaznym językiem. Podstawowe ustalenia są podane wytluszczonym tekstem. Dzieło zawiera wiele ilustracji i zestawień tabelarycznych. Zawiera również obszerny spis literatury przedmiotu a także słowniczek wyrazów używanych w obszarze captive. Wersję angielską uzupełnia niezwykle obszerne i użyteczne streszczenie w języku polskim. Słabością rozprawy jest obecność wielu powtórzeń tych samych wątków w różnym miejscu.

6. Wnioski

Biorąc pod uwagę całość poczynionych uwag uważam, że przedłożona rozprawa spełnia niezbędne warunki do przedstawienia jej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora i rekomendowanie dopuszczenia jej do publicznej obrony. Szczególnie należy podkreślić jej nowatorskość oraz oryginalność.

Prof. dr hab. Jan Monkiewicz

Warszawa 20.04.2023